

LIEVER OP ZUID DAN OP STAND

FEESTREDE BIJ DE UITREIKING VAN DE ANJERFONDS ANNA BLAMANPRIJS VAN HET ANJERFONDS AAN DE ROTTERDAMSE DICHTER THEO VERHAAR OP 13 NOVEMBER 1998 IN DE BURGERZAAL VAN HET ROTTERDAMSE STADHUIS*

DOOR JAN OUDENAARDEN

Na de bekendmaking dat dit jaar de Anjerfonds Anna Blamanprijs voor letterkunde aan Theo Verhaar was toegekend, vroeg de laureaat mij of ik hier de feestrede wilde uitspreken. Toen ik die vraag bevestigend had beantwoord, was zijn volgende vraag of die feestrede over 'Zuid' zou kunnen gaan. 'Zuid, zuid, wat zuid, hoe zuid?', zult u misschien zeggen, maar voor mij was het zo duidelijk als wat; een misverstand was uitgesloten. Als twee jongens van Zuid het over Zuid hebben, dan bedoelen ze uiteraard Rotterdam-Zuid en dus is Rotterdam-Zuid vandaag het onderwerp van deze feestrede.

Zuid is natuurlijk een relatief begrip. Voor de bewoners van Barendrecht ligt Zuid in het noorden en op de Noordpool is alles zuid. Voor de een is dat het hoogste ideaal, terwijl een ander uit de grond van zijn hart zal zeggen: 'Kijk uit, hij komt van Zuid'. Het wordt dus tijd dat eens serieus op een aantal facetten van dat mythische oord Rotterdam-Zuid wordt ingegaan.

Er zijn wel eens mensen die mij vragen: 'Meneer Oudenaarden', zeggen ze dan, 'hoe is het nou om op Rotterdam-Zuid te wonen?' Meestal geef ik dan een kort antwoord als 'geweldig' of 'fantastisch', maar dankzij Theo Verhaar krijg ik nu de kans eens wat dieper op dat vraagstuk in te gaan.

We gaan terug naar de vorige eeuw. Gedreven door een landbouwcrisis trokken de bewoners van het platteland met duizenden tegelijk uit alle richtingen naar Rotterdam. Daar zochten en vonden de sloebers een onderkomen in, zoals de Fransen zo fraai zeggen, bidonvilles als Cool, Crooswijk en het Oude Westen.

Tegen de tijd dat het Oude Westen, Crooswijk en Cool vol zaten, begon de grote bloei van de Rotterdamse haven; er werden nieuwe wijken gebouwd op de linker Maasoever, op Zuid zagezegd, want daar was nog alle ruimte.

Tussen 1875 en 1884 verscheen van de doopsgezinde predikant Jacobus Craandijk, die leefde van 1834 tot 1912, een serie boeken